

Turizmni davlat tomonidan tartibga solishning jahon tajribasi

Axmedova Dilfuza Nuriddinovna

Osiyo xalqaro universiteti magistri 2-kurs talabasi

***Annotatsiya.** Ushbu maqola dunyo bo'ylab turizm sohasida davlat tomonidan tartibga solishning turli xil manzaralarini o'rganadi. U hukumatlar tomonidan o'z chegaralarida turizmni boshqarish va rivojlantirish bo'yicha turli xil yondashuvlarni o'rganadi. Adabiyotlarni tahlil qilish va empirik ma'lumotlar orqali maqola turli xil tartibga solish strategiyalarining samaradorligini baholaydi, ularning manfaatdor tomonlar uchun ta'sirini muhokama qiladi va siyosatchilar uchun takliflar beradi.*

***Kalit so'zlar:** Davlat tomonidan tartibga solish, turizm sohasi, davlat aralashuvi, tartibga solish strategiyalari, siyosat samaradorligi.*

Turizm jahon iqtisodiyotida muhim rol o'ynaydi, ish o'rinlarini yaratish, infratuzilmani rivojlantirish va madaniy almashinuvga hissa qo'shadi. Shu bilan birga, sanoatning o'sishi barqarorlik, madaniy saqlash va ijtimoiy-iqtisodiy ta'sirlar bilan bog'liq muammolarni ham keltirib chiqaradi. Bunga javoban butun dunyo hukumatlari turizmni samarali boshqarish va rivojlantirish uchun turli xil tartibga solish choralarini amalga oshirdilar. Ushbu maqola turizm sohasidagi davlat tomonidan tartibga solish holatini o'rganishga, turli yondashuvlar, ularning natijalari va oqibatlarini tahlil qilishga qaratilgan.

Olimlar hukumat aralashuvining turizm sohasidagi rolini keng o'rganishdi. Ba'zilar innovatsiyalar va o'sishni ta'minlash uchun erkin bozor tamoyillarini targ'ib qilib, minimal aralashuvni ta'kidlaydilar. Boshqalar bozordagi noozliklarni bartaraf etish, barqarorlikni ta'minlash va mahalliy jamoalar manfaatlarini himoya qilishda tartibga solishning muhimligini ta'kidlaydilar. Adabiyotdagi asosiy mavzularga maqsadlarni boshqarish, atrof-muhitni

muhofaza qilish, turistik xulq-atvorni tartibga solish va manfaatdor tomonlarni jalb qilish kiradi.

Ushbu tadqiqot akademik adabiyotlar, hukumat hisobotlari va sanoat nashrlarini har tomonlama ko'rib chiqishga asoslangan sifatli tadqiqot yondashuvidan foydalanadi. Bundan tashqari, turli xil tartibga solish strategiyalarining samaradorligi to'g'risida empirik tushunchalarni berish uchun turli xil global yo'nalishlardagi amaliy tadqiqotlar tahlil qilinadi. Ma'lumotlar turizmni davlat tomonidan tartibga solishning umumiy tendentsiyalari, muammolari va ilg'or tajribalarini aniqlash uchun sintezlanadi va talqin qilinadi.

Turizmni davlat tomonidan tartibga solish siyosiy mafkura, iqtisodiy ustuvorliklar, madaniy qadriyatlar va ekologik muammolar kabi omillar ta'sirida har bir mamlakatda sezilarli darajada farq qiladi. Bu erda ba'zi umumiy yondashuvlar va misollar haqida umumiy ma'lumot:

Litsenziyalash va tartibga solish: ko'pgina mamlakatlar turoperatorlar, sayyohlik agentliklari va turar joy provayderlaridan litsenziya olishlari va muayyan qoidalarga rioya qilishlarini talab qiladi. Masalan, Qo'shma Shtatlarda transport departamenti va Federal aviatsiya ma'muriyati havo qatnovining jihatlarini tartibga soladi, savdo departamenti esa turizmni targ'ib qilishni nazorat qiladi.

Manzilni boshqarish tashkilotlari (Dmo): ba'zi mintaqalar mahalliy yoki mintaqaviy darajada turizmni boshqarish va rivojlantirish uchun Dmo tashkil qiladi. Ushbu tashkilotlar ko'pincha hukumatlar, korxonalar va jamoat manfaatdor tomonlari bilan turizm strategiyalari, infratuzilma va marketing kampaniyalarini ishlab chiqishda hamkorlik qiladi.

Soliq va moliyalashtirish: hukumatlar infratuzilmani rivojlantirish, tabiatni muhofaza qilish va turizmni rivojlantirish uchun daromad olish uchun turizm bilan bog'liq faoliyatdan soliq undirishi mumkin. Masalan, Frantsiya va Italiya kabi mamlakatlar turar joy uchun turistik soliqlarni belgilaydilar, bu esa mahalliy turizm tashabbuslariga hissa qo'shadi.

Turistik xulq-atvorni tartibga solish: ba'zi yo'nalishlar turistik xulq-atvorni boshqarish va madaniy va tabiiy meros ob'ektlarini muhofaza qilish bo'yicha qoidalar va ko'rsatmalarni amalga oshiradi. Bunga fotografiya, lager va yovvoyi tabiatning o'zaro ta'siri kabi faoliyatdagi cheklovlar kirishi mumkin. Misol uchun, Perudagi Machu Picchu arxeologik joyni saqlab qolish uchun qat'iy mehmon qoidalariga ega.

Atrof-muhitni muhofaza qilish: ko'pgina mamlakatlar atrof-muhitga ta'sirini minimallashtirish va tabiiy resurslarni saqlash uchun barqaror turizm amaliyotiga ustuvor ahamiyat berishadi. Bu chiqindilarni boshqarish, energiya iste'moli va biologik xilma-xillikni saqlash bo'yicha qoidalarni o'z ichiga olishi mumkin. Kosta-Rika ko'pincha etakchi sifatida tilga olinadi barqaror turizm, ekologik toza amaliyotlar va qo'riqlanadigan hududlarni targ'ib qiluvchi siyosat bilan.

Sifat standartlari va sertifikatlash: hukumatlar turizm xizmatlarining xavfsizligi, tozaligi va professionalligini ta'minlash uchun sifat standartlari va sertifikatlash dasturlarini o'rnatishi mumkin. Bunga turar joy, turoperatorlar va transport xizmatlariga qo'yiladigan talablar kirishi mumkin. Mehmonxonalar uchun" yulduzlar reytingi " tizimi sifatni sertifikatlashning keng tarqalgan namunasidir.

Reklama va Marketing: hukumatlar ko'pincha marketing kampaniyalari, savdo ko'rgazmalari va sayyohlik agentliklari va aviakompaniyalar bilan hamkorlik orqali turizmni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. VisitBritain va Tourism Australia kabi turizmni rivojlantirish agentliklariga tashrif buyuruvchilarni jalb qilish va turizm orqali iqtisodiyotni rivojlantirish vazifasi yuklatilgan.

Inqirozni boshqarish: hukumatlar tabiiy ofatlar, sog'liqni saqlash pandemiyasi yoki siyosiy tartibsizliklar kabi turizmga ta'sir qiluvchi inqirozlarni boshqarish uchun javobgardir. Bu evakuatsiya harakatlarini muvofiqlashtirish, ta'sirlangan sayyohlarga yordam ko'rsatish va turizm sanoatini tiklash uchun tiklash rejalarini amalga oshirishni o'z ichiga olishi mumkin.

Umuman olganda, turizmni davlat tomonidan tartibga solish iqtisodiy rivojlanishni atrof-muhitni muhofaza qilish, madaniy saqlash va jamiyat farovonligi bilan muvozanatlashtirishga qaratilgan. Samarali tartibga solish barqaror va mas'uliyatli turizm amaliyotini ta'minlash uchun davlat idoralari, xususiy sektor va mahalliy jamoalar o'rtasidagi hamkorlikni talab qiladi.

Topilmalar turizm sohasidagi davlat tomonidan tartibga solish, bozor kuchlari va ijtimoiy-madaniy dinamika o'rtasidagi murakkab o'zaro bog'liqlikni ta'kidlaydi. Davlat aralashuvi bozordagi nosozliklarni bartaraf etish va barqarorlikni ta'minlash uchun zarur bo'lsa-da, u bozor samaradorligi va manfaatdor tomonlarni jalb qilish tamoyillari bilan muvozanatli bo'lishi kerak. Davlat, xususiy va fuqarolik jamiyati sub'ektlarini o'z ichiga olgan hamkorlikdagi boshqaruv tizimlari sayyohlarga ham, mezbon jamoalarga ham foyda keltiradigan samarali tartibga solish strategiyalarini ishlab chiqish uchun juda muhimdir.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, davlat tomonidan tartibga solish turizm sanoatining traektoriyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Hukumatlar iqtisodiy o'sishni atrof-muhitni muhofaza qilish, madaniy saqlash va ijtimoiy tenglik bilan muvozanatlashtiradigan yaxlit yondashuvni qo'llashlari kerak. Bunga erishish uchun siyosatchilar manfaatdor tomonlarning maslahati, ma'lumotlarga asoslangan qarorlarni qabul qilish va moslashuvchan boshqaruv strategiyalariga ustuvor ahamiyat berishlari kerak. Bundan tashqari, xalqaro hamkorlik va bilim almashinuvi iqlim o'zgarishi, pandemiya va overturizm kabi global muammolarni hal qilish uchun juda muhimdir. Innovatsion tartibga solish yondashuvlarini qabul qilish va ko'p qirrali sheriklik aloqalarini rivojlantirish orqali hukumatlar hozirgi va kelajak avlodlarga foyda keltiradigan barqaror turizmni rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

Takliflar bo'yicha siyosatchilar quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirishni ko'rib chiqishlari kerak:

Turizm o'sishini atrof-muhitni muhofaza qilish va jamiyat farovonligi bilan muvozanatlashtiradigan manzillarni boshqarish rejalarini amalga oshirish.

Rag'batlantirish, sertifikatlar va me'yoriy asoslar orqali barqaror turizm amaliyotini rag'batlantirish.

Inklyuziv va ishtirokchi qarorlarni qabul qilish jarayonlarini rivojlantirish uchun davlat, xususiy va fuqarolik jamiyati manfaatdor tomonlari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish.

Marginallashtirilgan mintaqalarda turizmni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash uchun infratuzilmani rivojlantirish, salohiyatni oshirish va malaka oshirishga mablag ' sarflang.

Ushbu takliflarni qabul qilish orqali hukumatlar atrof-muhit va mahalliy jamoalarga salbiy ta'sirlarni minimallashtirish bilan birga, uning ijtimoiy-iqtisodiy foydasini maksimal darajada oshirish uchun turizm sohasini samarali tartibga solishi mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Panasuik, A., Wszendybyt-Skulaska.E. (2021). Social Aspects of Tourism Policy in the European Union
2. Jeffiries, D (2001) Governments and Tourism. Oxford: ButterworthHeinemann.
3. Page, J, S. (2019) Tourism Management.6th edition.Routhledge.
4. Valente.F.(2015). Leadership and governance in regional tourism. Journal of Destination Marketing& Management. Vol.4. No.2.P.127136
5. Wang.C.(2014). The role of local government and the private sector in China's tourism industry. Tourism Management. Vol.45. P.95-105.
6. www.visitbritain.org/great-britian-campaign-0